

Gett – procesul de divorț a Vivianei Amsalem

De Getta Neumann

De cinci ani de zile, Viviane Amsalem se luptă să obțină divorțul de Elisha, soțul ei, care refuză să îi acorde *gett*-ul, documentul prin care bărbatul permite femeii să-și redobândească libertatea. Producție israeliano-germano-franceză, filmul *Gett*, realizat de frații Shlomo și Ronit Elkabetz, este un studiu de caz al unui proces de divorț după legea în vigoare în Israel.

Cei doi nu se potrivesc: el – introvertit, religios, atașat de tradiție, un om al datoriei, muncitor și cinstit, chinuit de sentimentul că nu a fost nici iubit, nici respectat de frați, de proprii copii, un om irascibil, incapabil de a-și comunica sentimentele; ea – extrovertită, exuberantă, generoasă, muncitoare și cinstită. Toți martorii afirmă și întăresc că acești doi oameni, fiecare în parte un model de integritate, sunt incompatibili, "ca apa și uleiul".

În Israel, starea civilă - căsătoria și divorțul - este reglementată de tribunalul rabinic. Conform legii iudaice, un bărbat poate să divorțeze, cu sau fără motiv, cu sau fără consimțământul femeii, pe când o femeie nu poate să se despartă fără acordul bărbatului. Avocatul Vivianei îl convoacă în fața instanței religioase pe Elisha, caracter întortocheat și sumbru, care refuză cu încăpățânare să legalizeze separarea, care, de facto, se efectuase deja demult.

Cei trei rabini formează un tribunal de neconceput în lumea laică occidentală. Într-o ambianță familiară, rabinii, avocații și martorii își permit comentarii personale de un comic savuros. Un avocat face insinuări jignitoare despre conduita morală a celuilalt; un judecător, curios din fire, vrea să afle, în public, amănunte despre celibatul avocatului. "Ai cumva o infirmitate?", susură el. O martoră răbufnește: "Dacă ai un bărbat, îl ții, că îl placi sau nu! *Aliaua* rusească ne-a nenorocit!", aluzie amuzantă la sosirea *en masse* în Israel a femeilor singure din Rusia, care a deteriorat "piața" pentru femeile în căutare de bărbat. Rabinii nu sunt "răi", meschini sau haini. Ei dau sfaturi, încearcă să salveze cuplul, pledează cu unul și altul. În anumite circumstanțe, de exemplu când femeia are o relație extra-conjugală, tribunalul poate să impună divorțul, chiar împotriva dorinței soțului, dar Vivianei nu i se poate reproșa nimic, constată rabinii dezamăgiți. Ea vrea să i se redea libertatea pentru simplul motiv că nu își iubește soțul. Exasperați, rabinii îl îndeamnă pe Elisha să acorde *gett*-ul, mult timp fără succes. Ei nu fac decât să aplice legea - o lege arhaică, anacronică, discriminatorie, adevăratul inculpat al filmului.

Ronit Elkabetz, de o frumusețe încărcată de pasiune à la Anna Magnani sau Irene Papas, este o actriță formidabilă, cu un foc interior mocnit care îi conferă incandescentă. În timpul calvarului ședințelor la tribunal, exprimă prin gesturi minuscule și mimică subtilă fațetele personajului care apare când ca doamnă elegantă, cu statura majestuoasă, când ca femeie simplă, disperată, la sfârșitul puterilor, când ca luptătoare îndârjită sau ca femeie atrăgătoare și senzuală cu piciorușe fine. Simon Abkarian în rolul lui Elisha, un rol mai puțin spectaculos, redă nuanțele personajului, uneori tern și impasibil, alteori dur și irascibil; uneori sensibil și rănit, alteori gelos, de o tandrețe reprimată.

Ca în tragediile grecești, se respectă unitatea de loc, de timp și de subiect. Procesul de divorț se desfășoară între patru pereți, într-o încăpăre mică și mizerabilă, un *huis clos* sufocant. Trecerea timpului este marcată prin anunțuri (*Câteva luni/ câteva săptămâni mai târziu*), dar procesul bate pasul pe loc, zilele și lunile și anii se contopesc într-un monolit de suferință. Încleștarea între cei doi se petrece într-o atmosferă înăbușitoare care reproduce ambianța ucigătoare a menajului acasă.

Când deznodământul se apropie, Viviane întrezărește prin geamul murdar oameni pe strada inundată de soare, viața în libertate spre care tânjește. Imaginea de încheiere - în prim-plan vedem pe caldarâm picioarele Vivianei, în espadrile scâlciate, picioare de femeie bătrână, simbol de viață irosită - este o pledoarie pasionată în favoarea schimbării condițiilor de divorț în Israel.

Gett, producție israeliano-germano-franceză, un film realizat de frații Shlomo și Ronit Elkabetz, 2014

Trailer

<http://www.youtube.com/watch?v=U3UD5P75bCs>